

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
OKRUŽNI PRIVREDNI SUD U BANJALUCI
Broj: 57 0 Ps 136934 21 Ps
Dana, 07.03.2023. godine

Okružni privredni sud u Banjaluci, sudija Danijela Šarčević, rješavajući u pravnoj stvari tužioca „Digital Asset Management“ d.o.o. Banjaluka, ulica Kralja Alfonsa XIII broj 26, zastupanog po punomoćniku Daliboru Mrši, advokatu iz Banjaluke, ulica Nikole Pašića broj 50, protiv tuženog „Sparkasse bank“ d.d. BiH, Filijala Banjaluka, ulica Aleja Svetog Save broj 7, zastupanog po punomoćniku Džemilu Sabrihafizoviću, advokatu iz Sarajeva, ulica Koste Hermana broj 11, radi naknade štete, vrijednost spora 1.189.058,00 KM, nakon održane i zaključene glavne rasprave dana 02.02.2023. godine u prisustvu punomoćnika stranaka, dana 07.03.2023. godine donio je sljedeću

PRESUDU

Odbija se tužbeni zahtjev tužioca „Digital Asset Management“ d.o.o. Banjaluka, kojim je tražio da se:

-utvrdi da su jednostrani raskidi ugovora i to ugovora o otvaranju deviznog računa broj: ....., ugovora o otvaranju računa broj: .... i ugovora broj: ..... o otvaranju računa, kojima su tužiocu otvoreni računi u svrhu redovnog poslovanja nezakoniti, zbog čega se tuženi „Sparkasse bank“ d.d. BiH obavezuje sa tužiocem zaključiti nove ugovore o otvaranju računa za redovno poslovanje tužioca

-utvrdi da je tuženi na nezakonit način tužiocu zatvorio račune broj: ....., ... i ....., zbog čega je tuženi dužan da trpi da tužiocu otvori nove račune u svrhu redovnog poslovanja

-obaveže tuženi da tužiocu na ime naknade štete zbog izgubljene dobiti isplati iznos od 1.189.058,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 10.12.2019. godine, pa sve do isplate

-obaveže tuženi da tužiocu na ime naknade štete isplati iznos od 453,66 EUR (protivvrijednost 884,64 KM), sa zakonskom zateznom kamatom, počev od dana naplate tog iznosa, tj. od 08.08.2019. godine, do dana izrade nalaza i mišljenja, tj. do 26.10.2022. godine i

-obaveže tuženi da tužiocu nadoknadi troškove parničnog postupka, sa zakonskom zateznom kamatom od dana donošenja presude, pa do konačne isplate, a sve u roku od 15 dana od dana donošenja presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja, kao neosnovan.

Obavezuje se tužilac da tuženom naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 25.600,70 KM, u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti presude.

Odbija se zahtjev tuženog za naknadu troškova postupka preko dosuđenog iznosa.

Obrazloženje

Tužilac je dana 14.10.2021. godine podnio tužbu protiv tuženog, radi utvrđenja i naknade štete u iznosu od 1.189.058,00 KM. U istoj navodi da je privredno društvo, koje se bavi posredovanjem u trgovini digitalnom imovinom i korištenjem novih tehnologija; da je prva „Fintech“ kompanija u BiH, koja je kreirala blockchain platformu za razmjenu i trgovinu digitalnom imovinom; da korištenje ove tehnologije omogućava klijentima da vrše plaćanje računa i provjeru stanja računa preko mobilne aplikacije banke i podizanje novca na bankomatu; da je tužilac tuženoj dana 02.07.2018. godine dostavio pismo namjere za uspostavljanje poslovne saradnje, kojom prilikom je objasnio djelatnost i pravni osnov djelatnosti tužioca; da su stranke dana 18.07.2018. godine zaključile ugovor o otvaranju deviznog računa broj:..... i ugovor o otvaranju računa broj: ....., a dana 24.07.2018. godine ugovor o otvaranju računa broj: .....; da se ovim računima tužena obavezala po nalogu tužioca izvršavati platne usluge i platne transakcije, a tužilac se obavezao tuženoj platiti ugovorene provizije i naknade za vođenje računa i korištenje usluga banke; da je tužilac dana 10.07.2019. godine imao priliv u iznosu od 65.000,00 EUR, koji je tužena učinila nedostupnim tužiocu, tako što je zadržala uplatu bez obavještenja i obrazloženja sve do 08.08.2019. godine, kada je primljeni iznos vraćen na račun stranog privrednog subjekta; da je tužena dana 10.12.2019. godine tužiocu dostavila obavještenje o otkazu sva tri ugovora, navodeći da se problem svodi na djelatnost tužioca; da je tužena nakon svih provjera statusa tužioca odlučila jednostrano raskinuti ugovore, zbog čega tužilac trpi značajne negativne posljedice, ne samo u smislu izgubljene dobiti, već i poslovne reputacije; da je takvim postupanjem tužena povrijedila načela savjesnosti i poštenja, načelo postupanja sa pažnjom dobrog stručnjaka u izvršavanju svojih obaveza, načelo ravnopravnog odnosa korisnika sa bankom, načelo zaštite od diskriminacije i pravo tužioca na prigovor i obeštećenje; da je tužilac dana 16.12.2019. godine dostavio odgovor na obavijest o raskidu ugovora; da je tužena 17.01.2020. godine tužiocu dostavila dopis, iz kojeg slijedi da je ostala pri odluci o raskidu ugovora; da tužena nije tužiocu uputila pojašnjenje razloga za zatvaranje transakcionih računa i deviznog računa; da je tužena, ukoliko je smatrala da je transakcija sumnjiva, trebala o tome obavijestiti nadležne državne organe i nije imala ovlaštenje za miješanje u promet novčanih sredstava; da je osnovni prihod tužioca provizija od realizovanja naloga klijenata; da su na platformi tužioca klijenti u stanju da prenose, pohranjuju, kupuju i prodaju digitalnu imovinu, tokene i ugovore; da tužena nije dokazala da njene interne procedure ne dozvoljavaju trgovanje kriptovalutama; da Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti propisuje obavezu, a ne pravo tužene na zaustavljanje transakcija, što dalje znači da je tužena sebi uzela za pravo da preduzima mjere koje u konkretnom slučaju može preduzeti samo država u svrhu ostvarivanja legitimnog cilja u javnom interesu; da ostaje nejasno zašto je bilo nužno da tužena tužiocu obavijesti o potrebi raskida ugovora i gašenja računa, kada su isti mogli ostati aktivni, a sporni iznos vraćen pošiljaocu; da se tužilac ne bavi rudarenjem virtuelnih valuta; da se na konkretan slučaj ne mogu primijeniti odredbe Programa aktivnosti na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, jer pomenuti akt nije bio na snazi u vrijeme zaključenja ugovora; da tuženi nema pravo samonicijativno odlučiti koje su djelatnosti za njega prihvatljive ili ne; da je tužiocu upoznao sa otkazom ugovora pet mjeseci nakon vraćanja sporne transakcije; da tuženi

nije upoznao tužioca sa restriktivnim pristupom u pogledu djelatnosti povezanih sa kriptovalutama; da razlozi navedeni kao osnov za raskid nisu sadržani u ugovoru, niti odredbama Zakona o unutrašnjem platnom prometu; da je tužilac tek u ovom postupku upoznat sa Općim uslovima poslovanja i da iz rješenja Konkurencijskog savjeta slijedi da su banke izašle izvan okvira svojih ovlaštenja propisivanjem zabrane stupanja u poslovni odnos sa subjektima, koji se bave kriptovalutama i da samim tim akt tuženog, kojim se zabranjuje poslovanje sa određenim klijentima na bazi njihove djelatnosti predstavlja zabranjeni sporazum.

U odgovoru na tužbu i tokom postupka, tužena je osporavala tužbeni zahtjev, navodeći da je tužena aktom broj: 471-02-12-056-1-19 od 10.12.2019. godine obavijestila tužioca o otkazu ugovora, sa otkaznim rokom od 15 dana; da u postupanju tužene nema obilježja protivpravnosti; da transakcija od 65.000,00 EUR nikada nije ni prispjela u banku, niti je bila zaustavljena od strane tužene; da prema propisima banke nisu prihvatljivi klijenti koji koriste ili trguju virtuelnim, odnosno kripto valutama i vrše „rudarenje“ virtuelnih valuta, što je određeno Programom aktivnosti banke na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti; da je na osnovu analize jedne od transakcija tužena uočila da je predmet transakcije bila trgovina kripto valutama; da visina tužbenog zahtjeva nije dokazana; da su otkazivanju ugovora i zatvaranju računa prethodile mjere i aktivnosti, koje je tužena sprovela temeljem obaveza utvrđenih Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti; da su provjere transakcija od 08.07., 10.07. i 15.07.2019. godine, koje su prelazile dozvoljeni limit, pokazale da tužilac ne raspolaže podacima o nalogodavcima transakcija i osnovu koji je izvor priliva; da je tužilac neposredno nakon zatvaranja računa kod tuženog otvorio račune kod „Sberbank“ a.d. Banjaluka (18.02.2020.) i „Intesa Sanpaolo Bank“ (13.03.2020. godine); da u vrijeme zaključenja ugovora među strankama nije bio definisan pojam „digitalne imovine“; da su propisi koji regulišu predmetnu oblast donijeti tokom trajanja ovog postupka, do kog momenta se obavljanje ove djelatnosti ima smatrati nezakonitom; da tužilac nije dokazao da postoji uzročna veza između gašenja njegovih računa i navodne štete, koju je zbog toga pretrpio; da tužilac nije dokazao činjenicu da su druge banke, rukovođene primjerom tuženog, odbijale realizovati slične transakcije, niti činjenicu da „MF banka“ a.d. Banjaluka nije mogla pružati usluge deviznih transakcija; da je nalaz vještaka manjkav u pogledu primijenjenih kriterijuma za utvrđivanje izgubljene koristi; da tužilac vodi uporedo i parnični postupak protiv tužene „Raiffeisen banke“ d.d. Sarajevo pod brojem: 57 0 Ps 136569 21 Ps, iako je u ukupnom prihodima tužioca uobziren i prihod koji je trebao ostvariti u poslovanju sa pomenutom bankom, zbog čega bi iznos izmakle koristi trebalo umanjiti za iznos od 84.526,00 KM.

U dokaznom postupku od strane tužioca provedeni su sljedeći dokazi: pismo namjere tužioca broj: 002-1/18 od 02.07.2018. godine, ugovor o otvaranju računa broj: ..... od 24.07.2018. godine, ugovor o otvaranju deviznog računa broj: ..... od 18.07.2018. godine, ugovor o otvaranju računa broj: ..... od 18.07.2018. godine, obavijest o otkazu ugovora broj: 471-02-12-056-1-19 od 10.12.2019. godine, odgovor tužioca broj: 471-02-12-056-1-19 od 16.12.2019. godine, potvrda o prijemu pošiljke od 16.12.2019. godine, povratnica i izvještaj o uručenju sa datumom prijema 17.12.2019. godine, odgovor tužene broj: 13-02-12-1-056-20 od 17.01.2020. godine, prigovor tužioca

od 03.02.2021. godine, odgovor tužene na prigovor broj: 3241-02-09-21 od 17.02.2021. godine, odgovor Agencije za bankarstvo Republike Srpske broj: 03-803-1/21 od 28.05.2021. godine, izvod iz sudskog registra broj: 057-0-Reg-Z-20-003003 od 04.08.2020. godine, obavještenje o razvrstavanju poslovnog subjekta po djelatnosti broj: BL-S-251/20 od 06.02.2020. godine, dopis Udruženja banaka BiH broj: I-13/22 od 15.02.2022. godine, Pravilnik o procjeni rizika, podacima, informacijama i dokumentaciji za identifikaciju klijenata i ostalim aktivnostima za efikasno sprovođenje Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti od 20.07.2019. godine, povratnica o uručanju naslovljena na Agenciju za istragu i zaštitu SIPA od 23.7.2019. godine, ispis računa broj: #6526769 od 10.07.2019. godine sa platforme „Bitstamp“, ukupno 2. stranice, internet korespondencija od 17.06.2019. do 04.04.2022. godine, ispis sa web stranice <https://www...> sa prevodom, SWIFT od 18.07.2019. godine, nalaz i mišljenje vještaka ekonomske struke Dejana Radića od 26.10.2022. godine, kao i rješenje Konkurencijskog savjeta BiH broj: UP-0226-2-042-55721 od 16.11.2022. godine, te je saslušan N. K. u svojstvu parnične stranke, a u svojstvu svjedoka S.T. , V. J. , M. K. i B. M. .

Tužena strana je, kao dokaze, izvela: ugovor o otvaranju računa broj: ..... od 24.07.2018. godine, ugovor o otvaranju deviznog računa broj: ..... od 18.07.2018. godine, ugovor o otvaranju računa broj: ..... od 18.07.2018. godine, dopis broj: 471-02-12-056-1-19 od 10.12.2019. godine, akt Agencije za bankarstvo Republike Srpske broj: 03-803-1/21 od 28.05.2021. godine, SWIFT poruka o povratu sredstava od 18.07.2019. godine, izvještaj o računima poslovnog subjekta od 02.02.2022. godine, istorijski izvještaji o transakcijskim računima tužioca kod „Sberbank“ a.d. Banjaluka, „Intesa Sanpaolo banka“ d.d. BiH i „Naša Banka“ a.d. Bijeljina, Opći uslovi poslovanja „Sparkasse Bank“ d.d. BiH sa poslovnim subjektima od 04.09.2018. godine, izvod iz Programa aktivnosti na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, Akt Ministarstva trgovine i turizma Republike Srpske broj: 14.06/1-052-1128/22 od 25.02.2022. godine, Akt Federalnog ministarstva finansija broj: 04-02-4-1263/22 od 12.04.2022. godine, Akt Ministarstva finansija Republike Srpske broj: 06.06/440-16-1/22 od 30.03.2022. godine, zahtjev za otvaranje transakcijskog računa od 09.07.2018. godine, nalaz i mišljenje vještaka ekonomske struke Dejana Radića od 26.10.2022. godine, kao i dopis Agencije za bankarstvo broj: 02-21-214-167/23 od 31.01.2023. godine, te su svojstvu svjedoka saslušani S. T. , V. J. , M. K. , Dž. Č. i M. H. .

Nakon otvaranja glavne rasprave dana 06.10.2022. godine, a prije izvođenja dokaza saslušanjem svjedoka S. T. , sud je primio k znanju informaciju o tome da je imenovani u međuvremenu stupio na poziciju zamjenika direktora u Agenciji za bankarstvo Republike Srpske. Nalazeći da njegova sadašnja poslovna pozicija nema uticaja na davanje iskaza, u smislu postojanja sukoba interesa, sud je nastavio sa izvođenjem ovog dokaza. Takođe, konstatovana je činjenica da je svjedok B. M. bio prisutan u sudnici do dana otvaranja glavne rasprave na strani tužioca (budući da je isti izvršni direktor i prokurista), te je isti, uz odbijanje prigovora tuženog, upozoren da nakon izvođenja dokaza saslušanjem u svojstvu svjedoka više ne može biti prisutan u sudnici.

Na ročištu za glavnu raspravu od 30.11.2022. godine tuženom nije dozvoljeno da vještaku postavi pitanje opisano na strani 4 zapisnika, iz razloga što je sud ocijenio da se radi o pravnom pitanju. Takođe, nije mu dozvoljeno da postavi pitanje „da li je tužilac iznose koje je primao od domaćih klijenata u cjelosti ili djelimično transferirao u inostranstvo preko banke, da li postoje izvori koji ukazuju na takve transfere“, budući da je isto izlazilo izvan okvira zadatka datog vještaku. Istom prilikom odbijen je prijedlog tuženog za određivanje novog vještačenja, kod činjenice da za isto nisu bile ispunjene procesne pretpostavke iz člana 155 Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP), a imajući u vidu da je angažovani vještak u potpunosti odgovorio na zadatak dat od strane suda.

U nastavku glavne rasprave održane 25.01.2023. godine usvojen je prijedlog tužioca i određeno je izvođenje dokaza čitanjem rješenja Konkurencijskog savjeta BiH broj: UP-0226-2-042-55/21 od 16.11.2022. godine, u smislu odredbe člana 102 stav 2 ZPP, jer tužilac nije bio u mogućnosti ranije predložiti izvođenje istog, kao i radi toga što se tuženi ovom prijedlogu nije protivio. Takođe, usvojen je prijedlog tuženog i izveden je dokaz čitanjem dopisa broj: 1-9-2689/2023 od 20.01.2023. godine, iz razloga što se isti odnosi na činjenicu pokretanja upravnog spora protiv pomenutog rješenja Konkurencijskog savjeta. Osim toga, odbijen je prijedlog tuženog za donošenje odluke o prekidu postupka do okončanja postupka, koji se vodi pred ovim sudom pod brojem: 57 0 Ps 136569 21 Ps, budući da za ovakvo postupanje nisu bili ispunjeni uslovi iz člana 379 stav 1 tačka 1) ZPP, jer rješavanje predmetnog spora nema status prethodnog pitanja u odnosu na tužbeni zahtjev istaknut u predmetnoj pravnoj stvari, a posebno ne u dijelu, koji se tiče tražene naknade štete, kako to navodi tuženi u svom završnom izlaganju. U vezi sa tim, odbijen je i prijedlog tuženog za vršenje uvida u pomenuti spis, ali je u svrhu pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja usvojen prijedlog ove stranke i izveden dokaz čitanjem tužbe od 31.08.2021. godine i zapisnika od 07.11.2022. godine, iz gore navedenog spisa.

Prilikom izvođenja dokaza saslušanjem svjedoka Dž. Č. tužiocu nije dozvoljeno postavljanje pitanja „znači tužilac je od samog početka bio neprihvatljiv klijent za banku“ (strana 11 zapisnika od 25.01.2023. godine), iz razloga što je isto sugestivno, kao i radi toga što se radi o činjenici koju mora utvrditi sud. Tužiocu, prilikom saslušanja svjedoka M. H. , nije dozvoljeno postavljanje pitanja opisanog na strani 14 zapisnika, kod činjenice da je isto djelimično imalo karakter pravnog, a djelimično radi toga što je sud ocijenio da se svjedok, imajući u vidu njenu radnu poziciju i ovlaštenja, na isto ne može ni izjasniti.

U nastavku glavne rasprave održanom dana 03.02.2023. godine usvojen je prijedlog tuženog za izvođenje dokaza čitanjem dopisa Agencije za bankarstvo Republike Srpske broj: 02-21-214-167/23 od 31.01.2023. godine, shodno odredbi člana 102 stav 2 ZPP, jer je sud ocijenio da je sadržaj predmetnog dokaza u vezi sa sadržajem rješenja Konkurencijskog savjeta BiH od 16.12.2022. godine, koji je tužilac izveo kao dokaz u ranijem toku glavne rasprave.

Cijeneci navode stranaka, te izvedene dokaze pojedinačno i sve zajedno, u smislu odredbe člana 8 ZPP, ovaj sud je odlučio kao u izreci presude, iz sljedećih razloga:

Predmet spora u ovom postupku je tužbeni zahtjev tužioca, kojim je tražio da se utvrdi da su nezakoniti jednostrani raskidi ugovora o otvaranju računa, te da se tuženi obaveže da mu naknadi izgublenu dobit u iznosu od 1.189.058,00 KM i štetu u iznosu od 453,66 EUR, sa troškovima parničnog postupka.

Ocjenom naprijed izvedenih dokaza, kako zasebno, tako i svih dokaza zajedno, sud je utvrdio:

-da se tužilac tuženom dana 02.07.2018. godine obratio pismom namjere za uspostavljanje poslovne saradnje, naglašavajući da je u pitanju brokerska djelatnost, odnosno posredovanje u trgovini, gdje će mu osnovni izvor prihoda biti provizija od realizovanja naloga klijenata, te da će njegovi klijenti na platformi biti u stanju da prenose, pohranjuju, kupuju i prodaju digitalnu imovinu, tokene i ugovore (pismo namjere broj: 002-1/18 od 02.07.2018. godine)

-da su stranke dana 18.07., odnosno 24.07.2018. godine zaključile ugovore o otvaranju računa za posebne namjene, u svrhu rada sa klijentima, zatim računa za redovno poslovanje i deviznog računa, kojim su definisale međusobna prava i obaveze otvaranja, korištenja i servisiranja računa za prilive i izvršenja platnih transakcija u konvertibilnim markama i u svim ostalim konvertibilnim valutama (ugovor o otvaranju računa broj: ..... od 24.07.2018. godine, ugovor o otvaranju deviznog računa broj: ..... od 18.07.2018. godine i ugovor o otvaranju računa broj: ..... od 18.07.2018. godine)

-da je tuženi tužiocu dana 10.12.2019. godine dostavio obavijest o raskidu pomenutih ugovora, sa obrazloženjem da je prilikom monitoringa računa i transakcija utvrđeno da tužilac učestvuje u trgovini virtuelnim valutama, te da se putem računa izvršavaju transakcije koje su vezane za kripto mjenjačnicu Balkan Crypto Exchange (BCX) i da tuženi ne može poslovati sa klijentima koji koriste ili trguju virtuelnim valutama i vrše „rudarenje“ virtuelnih valuta (obavijest o otkazu ugovora broj: 471-02-12-056-1-19 od 10.12.2019. godine)

-da je tužilac tuženom dana 03.02.2021. godine dostavio prigovor, u kojem ga je upoznao sa tim da je dana 10.07.2019. godine izvršio uplatu iznosa od 65.000,00 EUR sa računa stranog partnera i da je tuženi ovu uplatu zadržao bez razloga i obrazloženja, sve do 08.08.2019. godine, kada je na račun klijenta vratio iznos od 64.546,34 EUR, čime mu je pričinjena šteta u iznosu od 453,66 EUR (prigovor tužioca od 03.02.2021. godine i SWIFT od 18.07.2019. godine)

-da je tužilac od početka poslovanja do dana izrade nalaza imao izgublenu dobit u iznosu od 1.026.622,82 KM, sa kamatom u iznosu od 194.690,98 KM, da je tužilac kod tuženog imao otvorena tri računa, koja su ugašena 29.01.2020. godine, te da je preko istih do 10.07.2019. godine evidentiran promet sa 303 pojedinačna izvoda banke, odnosno 1475 naloga na teret, a 279 naloga u korist računa i da se najveći dio transakcija odnosi na poslovne aktivnosti tužioca kao neke vrste posrednika u trgovini digitalnom imovinom i to prije svega fizičkim licima, da nije pronađeno dovoljno dokaza koji bi potvrdili da se u okviru Erste grupacije koristi trgovanje virtuelnim valutama, da je tuženi, putem otvorenih računa tužioca, vršio isplate naknada fizičkim licima po osnovu trgovanja virtuelnim valutama, da se iznos od 453,66 EUR odnosi na razliku između prvobitnog

iznosa na platformi „Bitstamp“ od 65.000,00 EUR i iznosa koji je vraćen na platformu od 64.546,34 EUR, a podrazumijeva naknadu prilikom prvog povlačenja sredstava sa platforme u iznosu od 58,50 EUR, deponovanja sredstava na platformu u iznosu od 33,64 EUR, naknade koju je tuženi zadržao po osnovu „troškova istraživanja“ u iznosu od 33,29 CHF i razlike nastale usljed promjene kursa za potrebe konverzije EUR-CHF i CHF-EUR i ista je naplaćena danom vraćanja sredstava na platformu 08.08.2019. godine, da je visina provizije, koju je tužilac ostvarivao, određena Odlukama o naknadama za usluge i prema ostvarenom prometu iste su evidentirane u skladu sa odredbama Odluka, da su sredstva u iznosu od 65.000,00 EUR/71.442,14 CHF zadržana u periodu od 10.07. do 08.08.2019. godine, ali nema dokaza na okolnosti da li je ova sredstva zadržala tužena banka ili banka u inostranstvu, da predmetna transakcija nije evidentirana na izvodima banke o promjenama na računima tužioca, da je tužilac od osnivanja do dana dostavljenog izvještaja 18.08.2022. godine u komercijalnim bankama imao otvorenih ukupno 15 računa, a da je na dan nastanka spornog događaja 10.07.2019. godine imao aktivna još dva računa i to u „MF banka“ a.d. Banjaluka, da je na tim računima u periodu od 2018. do 2022. godine imao evidentiran promet u iznosima opisanim na strani 66 nalaza (nalaz i mišljenje vještaka ekonomske struke Dejana Radića od 26.10.2022. godine).

Tuženi je osporavao tužbeni zahtjev isticanjem da prema propisima banke nisu prihvatljivi klijenti koji koriste ili trguju virtuelnim, odnosno kripto valutama i vrše „rudarenje“ virtuelnih valuta, što je određeno Programom aktivnosti banke na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i da je na osnovu analize jedne od transakcija tuženi uočio da je predmet transakcije bila trgovina kripto valutama, zbog čega je aktom broj: 471-02-12-056-1-19 od 10.12.2019. godine obavijestio tužioca o otkazu ugovora, sa otkaznim rokom od 15 dana, uz zaključak da u opisanom postupanju nema obilježja protivpravnosti.

Odredbom člana 54 ZPP je propisana mogućnost podnošenja tužbe za utvrđenje postojanja/nepostojanja određenog prava ili pravnog odnosa, povrede prava ličnosti, odnosno istinitost/neistinitost neke isprave, uz dalje određenje da se ista može podnijeti kada je to posebnim propisima predviđeno ili kada tužilac ima pravni interes da se utvrdi navedeno, a prije dospjelosti zahtjeva za činidbu iz istog odnosa. Smisao tužbe za utvrđenje je da spriječi povredu subjektivnog prava i učini kraj jednoj neizvjesnoj situaciji, odnosno da stvori pravnu sigurnost kako bi tužilac mogao da odredi svoje buduće pravne postupke. Dopustivost ove vrste tužbe uslovljena je izričitim zakonskim ovlaštenjem za njeno podnošenje ili postojanjem pravnog interesa.

U tom smislu, tužilac je istakao zahtjev za utvrđenje da su jednostrani raskidi ugovora broj: ....., ... i ..... nezakoniti, kao i utvrđenje da je tužena na nezakonit način tužiocu zatvorila pomenute račune, zbog čega je tužena dužna da trpi da tužiocu otvori nove račune u svrhu redovnog poslovanja. Po ocjeni ovog suda, tužilac nema zakonskog uporišta za isticanje predmetnih deklaratornih zahtjeva (stav 1 i 2 petita), kada se ima u vidu da utvrđivanje zakonitosti okončanja ugovornog odnosa i zatvaranja računa treba i mora biti raspravljeno kao svojevrsno prethodno pitanje prilikom raspravljanja o zahtjevu tužioca da mu tuženi isplati naznačene iznose na ime naknade štete i izgubljene

dobiti. Naime, imajući u vidu izneseno činjenično stanje u ovom predmetu, sud mora prethodno raspraviti pitanje zakonitosti postupanja stranaka u odnosu na zasnovani obligacioni odnos, što podrazumijeva i utvrđivanje postojanja uslova za jednostrani raskid ugovora i zatvaranje računa. Budući da će se o tim činjenicama raspravljati unutar drugog, kondemnatornog dijela tužbenog zahtjeva (zahtjeva za isplatu štete i izgubljene dobiti), jer isti direktno i zavise od njih, onda se može zaključiti da na strani tužioca ne postoji mogućnost da se takvo postupanje suda formuliše i raspravlja u formi posebnog dijela tužbenog zahtjeva, zbog čega je tužbu tužioca u ovom dijelu valjalo odbaciti. Imajući u vidu da su posljedice odbacivanja i odbijanja zahtjeva identične, te uzevši u obzir odluku suda o preostalim zahtjevima, to se isti opredijelio za odbijanje tužbenog zahtjeva u ovom dijelu.

Osim toga, sud napominje da kondemnatorni dio stava 1 i 2 zahtjeva („zbog čega se tužena obavezuje sa tužiocem zaključiti nove ugovore o otvaranju računa za redovno poslovanje tužioca“) nije mogao biti ni razmatran, iz razloga što sud nema nikakva ovlaštenja u odnosu na postupanje tuženog u odnosu sa njegovim klijentima, niti postoji zakonsko uporište za nalaganje bilo kakvog ponašanja tuženom u odnosu na tužioca u tom pravcu.

Odredbom člana 749 Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i "Službeni glasnik Republike Srpske" broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04-u daljem tekstu: ZOO), regulisan je ugovor o nalogu i definisan kao ugovor, kojim se nalogoprimac obavezuje prema nalogodavcu da za njegov račun preduzme određene poslove, a istovremeno se nalogoprimac ovlašćuje na preduzimanje tih poslova. Suština ugovora o nalogu je da nalogoprimac treba da obavi određene pravne i faktičke radnje za račun nalogodavca i to u okviru definicije date u nalogu. Osim toga nalogoprimac ima pravo na naknadu za svoj trud, osim ako je drugačije ugovoreno ili proizilazi iz prirode međusobnog odnosa. U konkretnom slučaju, obaveza tuženog je bila da tužiocu otvori račune, radi obavljanja platnih transakcija (u domaćoj ili stranim valutama), a obaveza tužioca je da plati naknadu za vođenje računa, kako je to i određeno članom 2 i 10 stav 2 ugovora broj: ....., ... i ..... od 18.07., odnosno 24.07.2018. godine.

U vezi sa pitanjem zaključenja ugovora i saznanjima tuženog o djelatnostima tužioca, sud je imao u vidu odredbu člana 123 stav 1, a u vezi sa članom 2 stav 27 Zakona o bankama („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 4/17, 19/18 i 54/19), kojom je određeno da banka u odnosu sa svojim klijentima primjenjuje Opšte uslove poslovanja, kojima je su regulisana pitanja uspostavljanje odnosa, postupak komunikacije i uslovi za obavljanje platnih transakcija. Ovakav akt tuženi je donio 04.09.2018. godine i isti podrazumijeva da je jedna od obaveza klijenta i dostavljanje odgovarajuće dokumentacije, koju određuje banka, radi utvrđivanja ispunjenosti uslova za stupanje u obligacionopravne odnose sa bankom zaključenjem ugovora o otvaranju računa, kako to predviđa odredba člana 20 stav 3 Općih uslova poslovanja sa poslovnim subjektima, što je tužilac i učinio. Pritom, ne stoje tvrdnje tužioca da je sa pomenutim Općim uslovima upoznat tek u ovom postupku, jer je isti potpisnik tri ugovora, u kojima je u članu 16 navedeno da klijent potvrđuje da je upoznat sa uslovima pružanja usluga ove banke i

pristaje na primjenu istih. Štaviše, prema članu 17 ugovora, tužilac je pristao da se na konkretan slučaj, ako nešto nije regulisano ugovorom, primijene važeći propisi banke, odnosno tuženog, što dalje znači da je u momentu potpisivanja ugovora bio upoznat sa sadržajem internih akata tuženog i pristao je na njihovu primjenu.

Iz provedenih dokaza slijedi da se tužilac tuženom obratio pismom namjere od 02.07.2018. godine, u kojem je naveo da je voljan uspostaviti poslovnu saradnju sa tuženim, a da se tužilac u osnovi bavi brokerskom djelatnošću, odnosno posredovanjem u trgovini, gdje će klijenti na platformi tužioca biti u mogućnosti da prenose, pohranjuju, kupuju i prodaju digitalnu imovinu, tokene i ugovore. Činjenicu da je tužilac i na sastanku obavijestio predstavnike tuženog da se ima namjeru baviti upravljanjem digitalnom imovinom potvrdio je i svjedok S. T. , bivši zaposlenik tuženog, navodeći da su pričali o upravljanju digitalnom imovinom (strana 3 zapisnika od 06.10.2022. godine) i V. J. , tada voditelj poslovnog odnosa za srednja preduzeća kod tuženog, koji je rekao da je znao da će se tužilac baviti poslovima vezanim za digitalnu imovinu (strana 5 tog zapisnika). Kako to slijedi iz pisma namjere od 02.07.2018. godine, te iskaza svjedoka S. T. , V. J. , zatim svjedoka B. M. (izvršni direktor i prokurista tužioca), kao i N. K. , zakonskog zastupnika tužioca, tuženi je i prije zaključenja predmetnih ugovora bio upoznat sa činjenicom da će se tužilac baviti digitalnom imovinom i tu činjenicu očigledno nije cijenio odlučnom u odnosu na volju tuženog da sa tužiocem zasnuje obligacionopravni odnos, budući da su ugovori o otvaranju računa i potpisani u julu 2018. godine.

Tome u prilog govori i sadržaj zahtjeva za otvaranje računa od 09.07.2018. godine, gdje je kao djelatnost navedeno posredovanje u trgovini, a kao adresa direktora ... , uzimajući u obzir da se skraćena bcx odnosi na kripto mjenjačnicu Balkan Crypto Exchange, što je zaposlenicima tuženog moralo biti poznato, s obzirom na kretanja na monetarnom tržištu i novitete vezane za kriptovalute. Takođe, svjedok Dž. Č. (voditelj Odjela za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti kod tuženog) je u svom iskazu datim pred sudom navela da na osnovu pribavljene dokumentacije tuženi nije imao indicija da se radi o neprihvatljivom klijentu (strana 9 zapisnika od 25.01.2023. godine). Na te okolnosti izjasnio se i svjedok M. K. (u to vrijeme asistent svjedoka V. J. , zaposlenika tuženog), koji je naveo da je tužilac potrebnu dokumentaciju donio kod njega, da je istu pregledao i dostavio kolegama na otvaranje računa, koji je i otvoren i saradnja je započela (strana 6 zapisnika od 06.10.2022. godine). Dakle, u konkretnom slučaju, između stranaka je evidentno zasnovan obligacionopravni odnos zaključenjem ugovora broj: 37692, 37691 i 37732 od 18.07., odnosno 24.07.2018. godine, gdje tuženi nije našao smetnje za zaključenje istih, niti je tužioca smatrao neprihvatljivim klijentom, iako je znao da će se isti baviti posredovanjem u trgovini digitalnom imovinom, te je takav odnos nesmetano funkcionisao do jula 2019. godine.

Članom 124 ZOO predviđena je mogućnost raskida dvostranih ugovora ukoliko jedna strana ne ispuni svoju obavezu. Ovakva regulativa podrazumijeva postojanje ugovornog odnosa između povjerioca i dužnika, sa jasno određenim pravima i obavezama, te dokazivanje činjenice da je jedna strana izvršila svoju obavezu, a druga to nije učinila. Da bi ugovor prestao na ovaj način, potrebno je da se ispune određeni uslovi,

odnosno da jedna strana ne ispuni svoju obavezu i to potpuno i da druga strana saopšti dužniku bez odlaganja da traži raskid ugovora, kako je to predviđeno odredbom člana 130 istog Zakona.

Kako je rečeno, materijalnopravni odnos između stranaka je nesmetano funkcionisao sve do 15.07.2019. godine, kada je tuženi “zadržao” transakciju u iznosu od 65.000,00 EUR, pa sve do 08.08.2019. godine, kada je na račun klijenta vratio iznos od 64.546,34 EUR. Nakon toga, stranke su intenzivno komunicirale radi rješavanja sporne situacije, gdje je intencija tužioca bila da se problem riješi i transakcija realizuje, kako to slijedi iz iskaza svjedoka B. M. , koji je naveo da su usmenim i pismenim putem kontaktirali tuženog (strana 8 i 9 zapisnika od 06.10.2022. godine), a intencija tuženog da tužilac svojevolumno podnese zahtjev za raskid ugovora i gašenje računa, što se može isčitati iz iskaza svjedoka M. K. , koji je dobio nalog da nazove klijenta i objasni mu da je potrebno da podnese zahtjev za raskid ugovora (strana 6 istog zapisnika), zatim Dž. Č. , koja je navela da je iz sjedišta tuženog S.T. dostavljen zahtjev da se pokrene procedura prekida poslovnog odnosa sa tužiocem (strana 9 zapisnika od 25.01.2023. godine) i M. H. , koja je iznijela identične tvrdnje (strana 13 istog zapisnika).

Budući da se stranke nisu mogle usaglasiti oko daljeg postupanja, tuženi je dana 10.12.2019. godine tužiocu dostavio obavijest o raskidu pomenutih ugovora, sa obrazloženjem da je prilikom monitoringa računa i transakcija utvrđeno da tužilac učestvuje u trgovini virtuelnim valutama, te da se putem računa izvršavaju transakcije koje su vezane za kripto mjenjačnicu Balkan Crypto Exchange (BCX) i da tuženi ne može poslovati sa klijentima koji koriste ili trguju virtuelnim valutama i vrše „rudarenje“ virtuelnih valuta. Bez obzira na prigovore tužioca, tuženi je njegove račune ugasio 29.01.2020. godine, kako to slijedi iz izvještaja o računima poslovnog subjekta, odnosno izvoda iz jedinstvenog registra računa u BiH na dan 02.02.2022. godine.

Sud smatra potrebnim ukazati na činjenicu da u tom periodu poslovanje vezano za digitalnu imovinu na ovom području nije bilo regulisano zakonski, budući da je tek u oktobru 2022. godine na snagu stupile dopune Zakona o tržištu hartija od vrijednosti (“Službeni glasnik Republike Srpske” broj: 92/06, 34/09, 30/12, 59/13, 86/13, 108/13, 4/17, 63/21, 11/22 i 63/22), kojim su regulisane definicija virtuelnih valuta i pružalaca usluga, te nadležnosti u kontroli navedenog, a što proizilazi i iz dopisa Agencije za bankarstvo Republike Srpske broj: 02-21-214-167/23 od 31.01.2023. godine. Zbog toga, na predmetnu situaciju se valja primijeniti pravilo da ono što nije izričito zabranjeno, dozvoljeno je, što dalje znači da nije bilo smetnji da strane, po ovom osnovu, zasnuju obligacionopravni odnos, a što su nesporno i učinile, na krajnje otvoren i transparentan način. Međutim, isto tako ima se smatrati da su ugovorne strane preuzele i rizik takvog poslovanja, odnosno da su pristale na nastupanje eventualnih posljedica, bez obzira na šta se te posljedice odnose, uz obavezu banke da preduzme sve mjere i aktivnosti utvrđene propisima koji uređuju oblast sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (dopis Ministarstva finansija Republike Srpske broj: 06.06/440-16-1/22 od 30.03.2022. godine). U tom smislu, nije bilo smetnji da stranke svojim internim aktima urede pitanje poslovanja i ponašanja u vezi sa trgovinom digitalnom imovinom (a samim tim i pitanje prihvatljivih i neprihvatljivih klijenata, čak i u vezi sa njihovim djelatnostima),

temeljem nekih drugih propisa, koji su barem djelimično regulisali navedenu oblast, kao što je npr. Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, jer specijalnog zakona nije bilo. Samim tim, a suprotno stavu tužioca, na spornu situaciju su se mogle primijeniti odredbe Programa aktivnosti banke na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti od 25.06.2019. godine (u daljem tekstu: Program), jer su iste u vrijeme nastanka sporne situacije bile važeće.

S druge strane, sud je imao u vidu i sadržaj odredbe člana 6 stav 1 i 7, a u vezi sa članom 4 tačka a) Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ("Službeni glasnik BiH" broj: 47/14-u daljem tekstu: Zakon o sprečavanju pranja novca), kojima je propisana obaveza banke da preduzme mjere identifikacije i praćenja klijenta prilikom obavljanja platnih transakcija, kod kojih postoji sumnja na pranje novca, uz obavezu banke da odbije obavljanje transakcije i prekine već uspostavljeni odnos, ukoliko ne dobije tražene podatke, te o svemu obavijesti Finansijsko-obavještajno odjeljenje Državne agencije za istrage i zaštitu, kako to podrazumijeva odredba člana 8 pomenutog Zakona. Precizniji pokazatelji za postupanje u ovom smislu, shodno odredbi člana 7 stav 2 Zakona o sprečavanju pranja novca, dati su u odredbama Pravilnika o sprovođenju Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ("Službeni glasnik BiH" broj: 41/15), uz određenje da isti predstavljaju kriterijume za izrade internih smjernica. Tuženi je svoj Program donio 25.06.2019. godine, te je njime dalje precizirao politiku prihvatljivosti klijenta, politiku o identifikaciji klijenta, politiku o stalnom praćenju/monitoringu računa i transakcija i politiku o upravljanju rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (član 1.1.3. stav 1 navedenog akta). Inače, kao neprihvatljivi klijenti određeni su, između ostalog, oni koji koriste ili trguju virtuelnim valutama i vrše "rudarenje" virtuelnih valuta, pod uslovom da banka o istom ima saznanja (član 2.1. stav 1 tačka 5 Programa). Iako je, prema utvrđenju suda, tuženi u vrijeme vođenja pregovora za zaključenje ugovora o otvaranju računa znao da će se tužilac baviti posredovanjem u trgovini digitalnom imovinom, isti kod činjenice da nije imao nikakav interni propis u vezi sa tim, nije imao ni razloga da odbije zahtjev tužioca za zaključenje pomenutih ugovora. U međuvremenu, donesen je Program, te ga je tuženi počeo i primjenjivati u odnosu na svoje klijente, a u vezi sa platnim transakcijama, što će rezultirati nastankom sporne situacije od 15.07.2019. godine.

U vezi sa tim, bitno je napomenuti da je tužilac kod tuženog bio razvrstan u kategoriju klijenata srednjeg rizika sa limitom od 75.000,00 KM po transakciji, što slijedi iz iskaza svjedoka Dž. Č. (strana 8 zapisnika od 25.01.2023. godine) i M. H. (strana 12 istog zapisnika), a koju činjenicu tužilac nije doveo u pitanje suprotnim navodima. S druge strane, članom 6 stav 1 tačka b) Zakona o sprečavanju pranja novca obavezane su banke da preduzmu mjere identifikacije i praćenja klijenta prilikom obavljanja transakcije u iznosu od 30.000,00 KM ili višem, bez obzira je li transakcija obavljena u jednoj operaciji ili u nekoliko evidentno povezanih transakcija.

Jedna od obaveza tužioca, shodno odredbi člana 3 ugovora, je bila dostavljanje potpune, tačne i ažurne potrebne dokumentacije, u skladu sa odgovarajućim zakonskim i podzakonskim propisima, te aktima banke, uz mogućnost banke da zahtijeva i dodatnu

dokumentaciju i da jednostrano raskine/otkaže ugovor, uz poštovanje otkaznog roka od 30 dana, u slučaju nedostavljanja dodatne dokumentacije od strane klijenta. Očigledno je da navedena odredba ugovora suštinski ima izvorište u odredbama Zakona o sprečavanju pranja novca (koji je bio na snazi u vrijeme zaključenja ugovora 2018. godine) i obavezama banke, koje proističu iz navedenog propisa i dodatno je razrađena članom 2.1. Programa, a obavezuje banku na neprestano utvrđivanje prihvatljivosti klijenta, što znači prije provođenja transakcije, ali i tokom trajanja poslovnog odnosa.

U vezi sa tim, dana 15.07.2019. godine tuženi je zaustavio transakciju u iznosu od 65.000,00 EUR (koja je sa računa Bitstamp-berze za trgovinu kriptovalutama uplaćena na račun tužioca) i njegov sektor za sprečavanje pranja novca je zatražio dokaze o osnovu transakcije, kako je to naveo svjedok M. K. (strana 6 zapisnika od 06.10.2022. godine). Svjedok Dž. Č. je navela da je, po njihovom zahtjevu, poslovnica u Banjaluci o navedenom pitanju dostavila dokumentaciju, iz koje je proizilazilo da je tužilac posrednik u cijelom procesu, uz izjavu Bitstamp da ima sklopljen ugovor sa tužiocem, iz čega se nije mogao utvrditi naziv krajnjeg pošiljaoca navedene transakcije, zbog čega je tuženi odbio izvršenje transakcije, vratio novac nalogodavcu i o tome obavijestio klijenta (strana 8 zapisnika od 25.01.2023. godine). Isto je potvrdila i svjedok M. H. navodeći da nadležni odjel nije mogao utvrditi nalogodavca i izvor sredstava transakcije, zbog čega je banka odbila izvršenje iste i sredstva su vraćena pošiljaocu (strana 13 zapisnika od 25.01.2023. godine), a što se vidi i iz računa broj: #6526769 od 10.07.2019. i Swifta od 15.07.2019. godine. Svjedok B. M. je potvrdio da im je prilikom svake transakcije tražen osnov priliva i da su svaki put dostavljali identičnu dokumentaciju-ugovor između tužioca i berze i potvrdu berze da je tužilac njihov klijent (strana 8 zapisnika od 06.10.2022. godine), a takođe se iz priložene mejl korespondencije između M. K. i N. K. u ranijem periodu potvrđuju izneseni navodi saslušanih svjedoka.

U tom smislu, valja ukazati da je odredbom člana 262 stav 1 ZOO propisano da je povjerilac u obligacionom odnosu ovlašten da od dužnika zahtijeva ispunjenje obaveze, a dužnik je dužan ispuniti je savjesno u svemu kako ona glasi. Ovom odredbom izraženo je klasično načelo prema kojem dužnik mora izvršiti obavezu, koju je preuzeo zaključenjem ugovora, inače ugovor ne bi imao nikakvu društvenu svrhu. Članom 12 ZOO je regulisano da su stranke, u zasnivanju obligacionih odnosa i ostvarivanju prava i obaveza iz tih odnosa, dužne da se pridržavaju načela savjesnosti i poštenja, dok je odredbom člana 17 istog Zakona regulisana obaveza strana u obligacionom odnosu da izvrše svoju obavezu i odgovaraju za njeno ispunjenje. To dalje znači da se, prilikom ispunjenja ugovorne obaveze, dužnik mora ponašati u skladu sa načelom savjesnosti i poštenja, kako je to propisano članom 12 i 17 ZOO, tj. dužan je da izvrši svoju obavezu i odgovoran je za njeno ispunjenje.

U odnosu na konkretan slučaj, a imajući u vidu odredbu člana 6 stav 1 tačka d) i 7, a u vezi sa članom 4 tačka a) Zakona o sprečavanju pranja novca, člana 3 ugovora i člana 262 stav 1 ZOO, sud je stava da je tuženi osnovano i utemeljeno tražio dostavljanje dodatne dokumentacije za iznos transakcije, koji je prelazio dogovoreni limit (75.000,00 KM), jer je na takvo postupanje bio obavezan prema propisanim pravilima, posebno odredbom člana 2.1. Programa, koja obavezuje banku na neprestano utvrđivanje

prihvatljivosti klijenta prilikom provođenja transakcije, ali i tokom trajanja poslovnog odnosa. Kako tužilac nije dostavio odgovarajuću dokumentaciju, vezanu za transakciju od 15.07.2019. godine, tuženi nije imao izbora, osim da primijeni odredbu člana 8 Zakona o sprečavanju pranja novca, odnosno člana 3 stav 3 ugovora i okonča ugovorni odnos sa tužiocem, jer je to posljedica propisana za nedostavljanje odgovarajuće dokumentacije. Nije od uticaja na donošenje odluke to što je tužilac stekao dojam da je diskriminisan samo po osnovu toga što se bavi trgovinom kriptovalutama, a u vezi sa sadržajem dopisa tuženog od 10.12.2019. i 17.01.2020. godine, jer se odluka tuženog o prekidu saradnje ukazuje kao obavezna posljedica postojanja nedostataka u dokumentaciji, koja prati transakcije na računima tužioca preko utvrđenog limita, a koja je kao takva propisana odredbama materijalnog prava. Kod takvog stanja stvari, nema mjesta tvrdnjama da je tuženi postupio nezakonito, kada je tužioca obavijestio o raskidima ugovora, odnosno prekidu saradnje, jer je takvo postupanje tuženog imalo utemeljenje u odredbi člana 8 stav 1 Zakona o sprečavanju pranja novca i člana 3 stav 3 ugovora, a u vezi sa članom 124 i 130 ZOO. U prilog zakonitosti postupanja tuženog govori i sadržaj mejl korespodencije između M. K. i N. K. iz ranijeg perioda, iz kog slijedi da je tuženi i ranije zahtijevao dostavljanje dodatne dokumentacije za pojedine transakcije, što je tužilac i činio, što dalje znači da je tuženi revnosno primjenjivao odredbe pomenutih Zakona i podzakonskih akata čineći saradnju stranaka kontinuiranom, sve do momenta dok takva saradnja više nije mogla biti potkrijepljena dostatnom dokumentacijom, u kojem postupanju sud ne nalazi elemente nezakonitosti, zbog čega je valjalo zaključiti da navodi tužioca o nesavjesnom i nezakonitom postupanju nisu osnovani. Štaviše, tužilac je otpočinjenjem obavljanja djelatnosti, koja u to vrijeme nije bila adekvatno regulisana svjesno preuzeo rizik od mogućih posljedica, proizašlih baš iz činjenice da predmetna oblast uopšte nije regulisana.

Iako se poziva na potrebu primjene člana 18 Zakona o unutrašnjem platnom prometu („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 52/12), tužilac zanemaruje činjenicu da pomenuta odredba daje ovlaštenje bankama da, po službenoj dužnosti, izvrše zatvaranje računa klijenata, u skladu sa propisima, koji za svoju posledicu imaju zatvaranje računa, što Zakon o sprečavanju pranja novca imperativno propisuje.

Isto tako, nisu prihvatljivi navodi tužioca da je tuženi takvim postupanjem povrijedio načela savjesnosti i poštenja, načelo postupanja sa pažnjom dobrog stručnjaka u izvršavanju svojih obaveza, načelo ravnopravnog odnosa korisnika sa bankom, načelo zaštite od diskriminacije i pravo tužioca na prigovor i obeštećenje, jer je postupanje tuženog uslovljeno obavezom primjene važećih materijalnih propisa u toj oblasti, konkretno člana 8 stav 1 Zakona o sprečavanju pranja novca, koji navodi da je banka u obavezi da prekine već uspostavljeni poslovni odnos. Iz istih razloga, pojašnjenje tuženog o razlozima za zatvaranje računa, navedeno u dopisima od 10.12.2019. i 17.01.2020. godine, ne utiče na donošenje drugačije odluke od strane ovog suda, jer je tuženi, kako je to već navedeno, imao uporište za donošenje odluke o prekidu poslovne saradnje temeljem odredbi Programa, a samim tim i davanje obrazloženja u tom pravcu.

Nisu osnovane ni tvrdnje da je tuženi o sumnjivoj transakciji samo trebao obavijestiti nadležne organe, bez ovlaštenja miješanja u platni promet, tj. da Zakon o

sprečavanju pranja novca propisuje obavezu, a ne pravo tuženog da zaustavlja transakcije, kakav zaključak slijedi i iz rješenja Konkurencijskog savjeta, uz zaključak da je u takvoj situaciji bilo osnova da sporna transakcija bude vraćena pošiljaocu, a da račun tužioca ostane aktivan. U opisanom postupanju tuženog sud ne nalazi elemente miješanja u platni promet na koje ukazuje tužilac, jer se radi o sprovođenju obaveznih zakonskih procedura, gdje je tuženom temeljem odredbe člana 8 stav 1 Zakona o sprečavanju pranja novca propisana zabrana obavljanja transakcije i obaveza okončanja uspostavljenog poslovnog odnosa. U vezi sa tim, obrazloženje dato u odluci Konkurencijskog savjeta BiH broj: UP-0226-2-042-55/21 od 16.11.2022. godine ne obavezuje sud ni u kom pogledu, budući da se radi o odluci upravnog organa, koji je rješavao u postupku utvrđivanja zabranjenog sporazuma, temeljem Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“ broj: 48/05, 76/07 i 80/09) i u vezi sa tim je utvrđivao postojanje za taj postupak relevantnih činjenica.

To što je tužilac obaviješten o otkazivanju poslovne saradnje pet mjeseci nakon zaustavljanja sporne transakcije nije od značaja, kada se ima u vidu da su stranke imale različite tendencije nakon nastanka sporne situacije, tj. intencija tužioca je bila da se problem riješi i transakcija realizuje, a intencija tuženog da tužilac svojevrijem podnese zahtjev za raskid ugovora i gašenje računa. Kako se nisu mogle dogovoriti, to je tuženi dana 10.12.2019. godine sačinio i dostavio tužiocu obavještenje o raskidima ugovora, za koje je sud u ovom postupku utvrdio da su zakoniti.

Odredbom člana 155, a u vezi sa članom 154 i 190 ZOO je regulisano pitanje štete, kao materijalne (obična šteta i izgubljena dobit) i nematerijalne štete, kao i obaveza onoga ko je prouzrokuje da je i nadoknadi i to u onom iznosu koji je potreban da se oštećenikova materijalna situacija dovede u ono stanje, u kome bi se nalazila da nije bilo štetne radnje. Obična šteta predstavlja razliku između stvarnog stanja i stanja kakvo bi bilo da nije nastupio štetni događaj. Pritom, da bi se ovaj zahtjev uspješno realizovao, na strani tužioca se pojavljuje obaveza da dokaže da je nastala šteta, identifikovati štetnika, njegovu deliktну sposobnost, protivpravnu njegovu oštećujuću radnju i uzročnopsljedični odnos između protivpravne radnje štetnika i nastale štete. S druge strane, pri ocjeni visine izmakle koristi uzima se u obzir dobitak, koji se mogao osnovano očekivati prema redovnom toku stvari ili prema posebnim okolnostima, a čije je ostvarenje spriječeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem, te se ta visina određuje prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke i jednaka je visini izostalog dobitka izraženog u novcu, kako to podrazumijeva odredba člana 189 stav 3 i 4 ZOO. Imajući u vidu zaključak suda u pogledu osnovanosti postupanja tuženog prilikom okončavanja poslovnog odnosa sa tužiocem, onda nema mjesta utvrđenju da je tužiocu ovakvim postupanjem tuženog pričinjena šteta, odnosno da je na njegovoj strani došlo do umanjenja imovine izostankom očekivane dobiti.

Naime, u pogledu iznosa od 453,66 EUR (protivvrijednost 884,64 KM), a koji predstavlja razliku između prvobitnog uplaćenog iznosa na platformu od 65.000,00 EUR i iznosa koji je vraćen na platformu od 64.546,34 EUR, utvrđeno je da isti podrazumijeva naknadu prilikom prvog povlačenja sredstava sa platforme u iznosu od 58,50 EUR, deponovanja sredstava na platformu u iznosu od 33,64 EUR, naknade koju je tuženi

zadržao po osnovu „troškova istraživanja“ u iznosu od 33,29 CHF i razlike nastale usljed promjene kursa za potrebe konverzije EUR-CHF i CHF-EUR (strana 47 nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke od 26.10.2022. godine). Naplatu ovih troškova sud smatra osnovanim, budući da se radi o radnjama, koje su se morale preduzeti kako bi tuženi utvrdio da li ima osnova za dalje plasiranje uplaćenog iznosa ili ne i na strani tuženog ne postoji obaveza vraćanja tog iznosa, u smislu odredbe člana 13 stav 2 i 4 ugovora. Budući da je tužilac neko vrijeme, prije zaustavljanja sporne transakcije, učestvovao u transakcijama po istom osnovu, bilo mu je poznato kakve sve naknade banka naplaćuje prilikom prenosa i konvertiranja iznosa, pa se isti ne može pozivati na to da mu je naplatom ovog iznosa pričinjena šteta, posebno stoga što prekid poslovne saradnje nije imao elemente nezakonitosti, zbog čega je ovaj dio zahtjeva valjalo odbiti.

Vezano za izgubljenu dobit, osim što nije utvrđena odgovornost tuženog za nezakonit prestanak ugovornog odnosa, a od koje direktno zavisi i ovaj zahtjev, sud nalazi potrebnim napomenuti da se visina potraživanja ne bi mogla smatrati dokazanom. Bez obzira na izvođenje dokaza vještačenjem po vještaku ekonomske struke, čak i kada bi odluka suda o odgovornosti tuženog bila drugačija, ne bi bilo moguće odmjeriti visinu izgubljene dobiti, jer se radi o kategoriji koja, kada se uzmu u obzir specifičnosti ove djelatnosti tužioca, nije objektivno odmjeriva. Ovo iz razloga, što je visinu iste tužilac dokazivao na temelju trenda rasta prihoda u periodu od početka poslovanja (31.05.2018. godine) do jula 2019. godine (iako je ugovore zaključio u julu 2018. godine) i to svih prihoda (dakle i od ostalih djelatnosti, kako je navedeno u tabeli broj 1, strana 13 nalaza), što ne može predstavljati valjanu matematičku osnovu za izračunavanje očekivanog prinosa, jer se zasniva na svim kategorijama prihoda, a ovdje su relevantni samo prihodi ostvareni u posredovanju u trgovini digitalnom imovinom. I sam vještak se u svom nalazu izjasnio da prihodi projektovani na ovaj način predstavljaju primjenu i prezentaciju pretpostavke kontinuiranog kretanja (rasta) poslovnog rezultata, a što se u samoj praksi veoma teško na identičan način ostvaruje, prije svega zbog oscilacija u poslovanju na koje poslovni subjekt najčešće ne može da ima direktan uticaj (strana 27 nalaza). S druge strane, važno je napomenuti da se prihod tužioca izražava procentom u odnosu na vrijednost transakcije (strana 49-51 nalaza), što je veoma promjenljiva i nestalna kategorija, koja zavisi od eventualne buduće uplate od strane klijenata tužioca na ime kupovine digitalne imovine, kako u pogledu broja (količine), tako i u pogledu visine uplaćenog iznosa, a samim tim i vrijednosti, koju bi tužilac mogao ostvariti na temelju provizije za obavljeni posao. Kako se na pretpostavkama ne može zasnivati odluka suda, nego ista mora biti utemeljena na nepobitno utvrđenim činjenicama i podacima, dokazivim prema opštim pravilima dokazivanja, što ovdje nije slučaj, to se ni nalaz vještaka ekonomske struke ne bi mogao prihvatiti kao polazna osnova za utvrđivanje visine izgubljene dobiti, te bi u tom smislu tužbeni zahtjev tužioca za isplatu izgubljene dobiti bio odbijen.

Preostale dokaze stranaka sud nije posebno cijenio, nalazeći da nisu od uticaja na donošenje odluke u predmetnoj pravnoj stvari.

Odlučujući o troškovima parničnog postupka, imajući u vidu vrijednost spora i opredijeljen zahtjev za naknadu istih, ovaj sud je, temeljem odredbe člana 2 tarifnog

broja 2, 9 i 12 i člana 6 Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 68/05) i 396 stav 2 ZPP, utvrdio da tuženi ima pravo na naknadu sljedećih troškova: troškova sastava odgovora na tužbu u iznosu od 2.000,00 KM (1000 bodova x 2 KM), zastupanja na sedam održanih ročišta u iznosu od 14.000,00 KM (1000 bodova x 2 KM x 7 ročišta), što sa paušalom (4.000,00 KM) i PDV (3.400,00 KM) iznosi ukupno 23.400,00 KM. Pored toga, ima pravo na naknadu troškova vještačenja u iznosu od 1.540,70 KM i naknadu za vrijeme u iznosu od 660,00 KM (30 bodova x 2 KM x 11h), tako da ukupni troškovi na strani tuženog iznose 25.600,70 KM.

Po ocjeni suda, tuženi nema pravo na naknadu troškova korištenja ličnog vozila na relaciji Sarajevo-Banja Luka-Sarajevo, jer u spisu nema dokaza na te okolnosti (računa i sl.), kao i zbog toga što suprotna strana ne može snositi troškove angažmana advokata, koji nije iz područja sjedišta suda. Ovo iz razloga, što u tim situacijama strana, koja je uspjela u sporu ima pravo na naknadu troškova zbog prisustva ročištima, a nikako za vrijeme provedeno u putovanju, jer je imala mogućnost da angažuje punomoćnika sa područja sjedišta suda. Kako je samostalno izabrala punomoćnika, koji nije sa područja sjedišta suda, to takav trošak ne može biti stavljen na teret strani, koja je izgubila spor. Pored toga, imajući u vidu princip teritorijalnog važenja prava, sud je tuženom, bez obzira što je angažovao advokata iz FBiH, dosudio troškove temeljem materijalnog prava važećeg na području suda pred kojim je advokat postupao.

Slijedom navedenog, a primjenom odredbe člana 386 stav 1 ZPP, te imajući u vidu da je tuženi u cjelosti uspio u sporu, obavezan je tužilac da tuženom naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 25.600,70 KM, dok je ovaj zahtjev tuženog preko dosuđenog iznosa valjalo odbiti.

Na osnovu člana 175 ZPP, ovaj sud je odlučio kao u izreci presude.

Sudija
Danijela Šarčević

POUKA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ove presude dozvoljena je žalba Višem privrednom sudu u Banjaluci, u roku od 15 dana od dana prijema presude, putem ovog suda.